

Förordning om kontroller av kontanta medel

2016/17:FPM59

Finansdepartementet

2017-01-25

Dokumentbeteckning

KOM(2016) 825

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005

Sammanfattning

Kommissionen har presenterat ett förslag till ny förordning om tullkontroll av kontanta medel. Avsikten är att få regleringen i linje med internationella normer och bästa praxis i kampen mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Genom förslaget genomförs också ett antal åtgärder som återfinns i kommissionens meddelande om en handlingsplan för att stärka kampen mot terrorismfinansiering. Förslaget innehåller bl.a. förslag till nya eller ändrade regler om kontroll av kontanta medel i post-, frakt- och kurirflödet, informationsutbyte mellan behöriga myndigheter, tillfälligt kvarhållande av kontanta medel och en utökad definition av kontanta medel.

Regeringen är generellt positiv till kommissionens förslag.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Sedan 2005 finns en EU-förordning om tullkontroller av kontanta medel, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1889/2005 av den 26 oktober 2005 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen. Ett av syftena med anta denna förordning var att på EU-nivå genomföra den rekommendation om kontroller av kontantförflyttningar som tagits fram inom OECD:s finansiella arbetsgrupp mot penningtvätt (FATF).

EG-förordningen tillkom som ett komplement till rådets direktiv 91/308/EEG av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar i syfte att minska risken för en ökad förflyttning av kontanta medel i olagliga syften. Förordningen föreskriver att varje fysisk person som vid inresa till eller utresa från gemenskapen för med sig kontanta medel till ett värde av minst 10 000 euro är skyldig att anmäla detta till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat genom vilken personen rest in i eller ut ur tullområdet.

Kommissionen har på basis av en utvärdering av förordningen, information från medlemsstaterna och den utveckling som ägt rum när det gäller internationella standarder dragit slutsatsen att förordningen behöver ändras. Därför har kommissionen den 21 december 2016 presenterat ett förslag till en ny förordning.

1.2 Förslagets innehåll

Nyheter i förslaget jämfört med den nuvarande förordningen nr 1889/2005 är i huvudsak följande.

Post-, frakt- och kurirflödena

Den nuvarande förordningen föreskriver att varje fysisk person som vid inresa i eller utresa ur EU för med sig kontanta medel om minst 10 000 euro är skyldig att göra en anmälan till de behöriga myndigheterna (i Sverige Tullverket). Regleringen omfattar inte kontanta medel som sänds i post-, frakt- eller kurirflödet. Eftersom det finns signaler om att kriminella utnyttjar dessa flöden för att slippa skyldigheten att deklarerera, föreslås en skyldighet att informera om försändelser i post-, frakt- och kurirflödena av kontanta medel om minst 10 000 euro.

Utbytet av uppgifter mellan behöriga myndigheter

Enligt förordning nr 1889/2005 ska de behöriga myndigheterna hålla deklaraionsuppgifter tillgängliga för finansunderrättelseenheten (FIU) i den medlemsstat där de insamlades. Det räcker således att de ifyllda deklaraionsblanketterna hålls tillgängliga för inspektion av FIU:n. Vidare får uppgifterna utbytas med behöriga myndigheter i andra MS bara om det finns tecken på olaglig verksamhet, det är fråga om ett frivilligt informationsutbyte, någon skyldighet finns inte. Kommissionen föreslår att de behöriga myndigheterna ska vara skyldiga att sända informationen till FIU:n. Vidare föreslår kommissionen att de behöriga myndigheterna ska vara skyldiga att sända viss information som inhämtats vid kontroller till de behöriga myndigheterna i alla andra medlemsstater.

Förordning nr 1889/2005 medger inte att myndigheterna tillfälligt kvarhåller kontanta medel när de upptäcker förflyttningar av belopp under tröskelvärdet 10 000 euro och det finns tecken på olaglig verksamhet. Kommissionen föreslår att ett tillfälligt kvarhållande ska få göras oberoende av belopp i de fall det finns tecken på olaglig verksamhet.

Definitionen av kontanta medel

Med kontanta medel avses i förordning nr 1889/2005 sedlar och mynt som är i omlopp som betalningsmedel, överlåtbara innehavarpapper, inbegripet penninginstrument utställda på innehavaren (exempelvis resecheckar) och överlåtbara värdepapper (inbegripet checkar, reverser eller skuldebrev samt postanvisningar), som antingen är utställda på innehavaren, har endosserats utan inskränkning, är utställda på en fiktiv betalningsmottagare eller annars har en sådan form att rätten till dem övergår vid leverans, samt ofullständiga instrument (inbegripet checkar, reverser eller skuldebrev samt postanvisningar) som är undertecknade, men där betalningsmottagarens namn är utelämnat.

Det har kommit signaler om att kriminella använt ansevärd kvantiteter av enkelt omsatta råvaror som guld för att förflytta värden utan att behöva deklarerat. Den vanliga tulldeklarationen räcker inte till för att komma till rätta med detta eftersom den inte fångar upp detaljerna kring kontanternas ursprung och syftet med kontantförflyttningen. Dessutom måste framväxten av cyberbrottslighet och bedrägerier på nätet beaktas. Kommissionen föreslår att guld och vissa förbetalda kort ska omfattas av definitionen av kontanta medel.

Sanktioner

Förordning nr 1889/2005 innehåller en bestämmelse som ålägger medlemsstaterna att införa sanktioner som ska tillämpas då någon bryter mot anmälningsplikten. Dessa sanktioner skall vara effektiva, proportionerliga och avskräckande.

Kommissionen föreslår att en motsvarande allmänt hållen bestämmelse tas in i den nya förordningen. Vidare föreslås att medlemsstaterna inte bara ska informera kommissionen om de sanktionsbestämmelser som införs utan också om alla ändringar som görs i de nationella bestämmelserna om sanktioner.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

4 kap. 50–53 §§ och 5 kap. 2–4 §§ tullagen (2016:253) och 4 kap. 17 och 18 §§ tullförordningen (2016:287) innehåller bestämmelser som kompletterar

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen har gjort en konsekvensanalys. Kommissionen anser inte att förslaget kommer att ha någon avsevärd inverkan på medlemsstaternas nationella budgetar eller administrationer. Vissa av de tillkommande kontrollerna kommer att kräva ett tillskott av personella resurser men det bedöms av kommissionen inte att bli fråga om betydande tillskott. Kostnader kommer också att uppstå för överföring av information mellan myndigheter. Kostnaden är beroende av vilken lösning som väljs och bedöms av kommissionen som inte avsevärd. Konsekvensanalysen återfinns i dok SWD(2016) 470 final.

Kommissionen bedömer att förslaget inte har någon avsevärd betydelse för EU-budgeten.

Regeringen anser att eventuella kostnader för nationella myndigheter ska hanteras inom myndigheternas befintliga ramar samt att eventuella kostnader för EU:s budget ska hanteras inom EU-budgetens befintliga ram.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar att det gjorts en översyn av förordning nr 1889/2005. Regeringen lägger stor vikt vid åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Det är viktigt att regleringen på EU-nivå nära följer FATF:s rekommendationer. Regeringen är generellt positiv till kommissionens förslag. Regeringen kommer att göra en närmare analys av hela förslaget innan den tar närmare ställning till dess enskilda delar.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Myndigheter och organisationer har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget senast den 17 februari 2017. Synpunkterna kommer därefter att sammanställas och analyseras.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen anger artiklarna 33 och 114 i FEUF som rättslig grund. Europaparlamentet är medbeslutande. Det krävs kvalificerad majoritet i ministerrådet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anför i korthet följande angående *subsidiariteten*. Förslaget utgör en del av EU:s ramverk mot penningtvätt och finansiering av terrorism. För att den inre marknaden med fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital ska fungera behövs harmoniserade åtgärder för att bibehålla en lämplig skyddsnivå och lika villkor. Tillräcklig harmonisering kan inte uppnås genom nationell lagstiftning. Kriminella och finansierare av terrorism skulle kunna utnyttja olikheterna och försöka föra kontanta medel in i eller ut ur EU där kontrollerna är svagast.

Kommissionen anför i korthet följande angående *proportionaliteten*. De lösningar som valts är både lämpliga och nödvändiga. Att låta kontrollerna omfatta även post-, frakt- och kurirflödena och att låta myndigheterna kvarhålla belopp under tröskelvärden om det föreligger indikationer på kriminell verksamhet skulle säkerställa att regelverket är förenligt med internationella normer och standarder för bästa praxis. Vidare skulle myndigheterna få bättre kontrollbefogenheter samtidigt som den ökade administrativa bördan för medborgare, företag och myndigheter skulle vara begränsad. Förslagen rörande utbytet av uppgifter mellan behöriga myndigheter skulle säkerställa att medlemsstaternas finansunderrättelseenheter får tillgång till alla de uppgifter som behövs för analyser. De behöriga myndigheternas förmåga att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism skulle öka samtidigt som proportionalitet säkerställs. Genom att låta definitionen av kontanta medel omfatta guld och välja en mekanism med flexibilitet där komponenter kan ändras genom antagande av delegerade akter i ljuset av trender och teknikutveckling, beaktar förslaget den senaste utvecklingen och visar EU:s beslutsamhet att tackla eventuella framtida sätt att föra över värden. Förslaget angående påföljder ger utrymme för medlemsstaterna att vidta de åtgärder som de anser behövs för att uppnå målen.

Regeringen bedömer att förslaget som helhet är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

2016/17:FPM59

Förslaget kommer att behandlas i rådsarbetsgruppen för tullunionen.

4.2 Fackuttryck/termer